

Cvetje s polja modroslovskega.

(Spisal dr. Fr. L.)

(Dalje).

10. Pravici podlaga in poravnava.

Ona dva dela v modroslovju, ki obdelujeta nrvnost in pravo, sta nekako slabejša kakor drugi deli modroslovja. Ne pa zato, kakor bi bili nrvoslovni in pravoslovni nauki manj vredni, kakor so drugi, marveč zato, ker mnogim ljudem niso po volji, in ker jih ti v istini ne izpolnjujejo. Zato so — dejali bi — ti nauki le bolj v knjigah, a ne v življenju; zato jih oni ljudje v vsakdanjem življenju malo cenijo, a drugi jih zopet zaničujejo, ker ne vidijo uspehov in sadov iz teh nauk. Žal, zares je človek tako slab, da služi svojemu nagnjenju bolj kakor nepremeljivim nrvnim in pravnim zakonom!

Zaradi tega ne mislimo obširneje razkladati posamnih nauk o pravu, četudi bi našli mnogo tvarine. Povedati bi mogli, kako se pridobé razne pravice, na primer s pogodbo, podedovanjem in z drugimi načini, na dalje, kako se izgubi pravica, kako se oškoduje ali kruši, kako pa se mora zopet poravnati, n. pr. s povračilom. Zlasti nauk o povračilu je imeniten, ker se ljudje mnogokrat pregrešé zoper bližnjika in mu delajo kvar. Povedati bi torej

morali, kdaj, kako in komu naj se povrne ali popravi storjena škoda; toda ta nauk sega že preveč v posebne razmere in obdeluje toliko znane stvari, da ga tukaj prezremo brez težave.

Pač pa je treba ozreti se na neko drugo stran nrvnosti in prava, brez katere bi obeh ne umevali popolnoma, in ta je — večni konec ali večna poravnava nrvnih in pravnih razmer.

Čeprav nam vsakdanja izkušnja kaže, da ljudje brezobzirno prestopajo nrvne in pravne zakone, vendar ne more iz tega sklepati noben pameten človek, da so s tem oni zakoni odpravljeni. Nekaterikrat zadene prestopnika kazen od državne oblasti, nekaterikrat ga kaznujejo že naravni hudi nasledki. Res je, da včasih prestopnika zakonov in večkratnega zločinca in hudobneža ne zadene nobena zemeljska kazen, marveč živi v bogastvu in časti, kakor bi bil najboljši človek. Zatorej se vpraša: Ali nima zakon

nobene druge moči, nikake trdnejše podlage in nikake višje veljave? Odgovarjamo: Ima jo, a ta moč in ta veljava zadeneta človeka po smrti.

Dokazali smo, da je človeška duša neumrljiva. Duša živi potem, ko se je ločila od telesa,

Madonna. (Iz slike Giulia Romana.)